

1. *Болонський процес 2020 – Простір європейської вищої освіти у новому десятиріччі*. Комюніке Конференції Європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту, м. Льовен / Лувен-ла-Нев, 28–29 квітня 2009 р.

URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/bolon/10.pdf> (дата звернення: 02.05.2024).

2. Gallwey W. T. *The Inner Game of Work: Focus, Learning, Pleasure, and Mobility in the Workplace*. New York : Random House, 2001. 256 p.

3. Національна доктрина розвитку освіти : Закон України від 17 квітня 2002 року. № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> (дата звернення: 04.05.2024).

4. Про затвердження стандарту вищої освіти України за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 18.11.2020 № 1435. Вид. офіц. Київ, 2020. 16 с. (Інформація та документація).

5. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. Вид. офіц. Київ, 2022. 34 с.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 04.05.2024).

Зорина Охріменко,

канд. пед. наук,

завідувач лабораторії

виховання готовності до ринку праці

Інституту проблем виховання НАПН України

(м. Київ, Україна)

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ В УМОВАХ РЕФОРМИ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»: АКТУАЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ

Важливість цифровізації профорієнтації в сучасних умовах обумовлена рядом об'єктивних і суб'єктивних чинників. Окреслимо деякі з них. По-перше, в умовах воєнного стану частина здобувачів освіти позбавлена можливості отримувати безпосередні профорієнтаційні послуги. По-друге, навіть ті учні які навчаються в закладах загальної середньої освіти офлайн, не мають спеціально виділених годин на профорієнтацію в навчальних планах. По-третє, відповідно до вимог реформи «Нова українська школа», учні дев'ятих класів загальноосвітніх навчальних закладів мають чітко визначитись з подальшою освітньою і професійною траєкторією. Таким чином, формування готовності учнів до профільного і професійного самовизначення набуває особливої актуальності і, відповідно, в освітньому процесі активізується проблема оновлення шкільної профорієнтації, як потужного засобу підтримки особистості на етапі профільного і професійного самовизначення.

Підтвердження актуальності теми статті знаходимо у Моніторинговому дослідженні щодо професійної орієнтації учнів у закладах загальної середньої освіти, проведеному за ініціативи Міністерства освіти України у 2022 році. За результатами дослідження, лише 7,8% закладів освіти мають комп'ютерні програми з переліком і характеристикою професій, доступних для учнів на шкільних комп'ютерах, у майже 65% закладів відсутня профорієнтаційна сторінка на сайті закладу освіти [2].

Зважаючи на зазначене вище, вважаємо, що в сучасному освітньому процесі наявні суперечності між: об'єктивно заданою потребою в профільному на професійному самовизначенні учнів загальноосвітніх навчальних закладів та спроможністю учнів обирати траєкторію особистісного і професійного розвитку відповідно до власних індивідуальних особливостей і вимог сьогодення; між активним застосуванням гаджетів для отримання інформації та недостатнім науково-методичним забезпеченням процесу профільного та професійного самовизначення в цифровому середовищі.

Розв'язати ці суперечності можливо за умови часткової цифровізації системи шкільної профорієнтації, як зовнішньої умови здійснення обґрунтованого профільного і професійного

самовизначення, яке передбачає активізацію рефлексійних процесів (самопізнання, самооцінка, самоусвідомлення), формування кар'єрних вмінь і навичок, отримання досвіду професійної діяльності, спілкування, міжособистісної взаємодії.

Проблеми профорієнтаційного супроводу учнів в сучасних умовах висвітлені в наукових працях О. Моріна, З. Охріменко, А. Шевенко та ін. Різні аспекти використання інноваційних технологій в підтримці профорієнтаційної роботи в умовах профільної української школи окреслені в статтях Є. Ветчаніна, Д. Закатнова, Ю. Носенко, В. Сіпія та ін. науковців. Проблеми науково-практичної реалізації цифровізації виховного процесу в сучасних умовах висвітлені в Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі [3], яка постає як система науково обґрунтованих положень, що визначають суспільні виклики й стратегічні напрями виховання молодого покоління в умовах цифрової реальності.

Узагальнюючи досвід науковців, можемо передбачити, що створення профорієнтаційного інформаційного середовища освітнього закладу відкриє принципово нові можливості щодо подолання таких актуальних викликів сучасної профорієнтації учнів закладів загальної середньої освіти, як: доступність, систематичність, цілеспрямованість, сучасність інформації.

Так, на думку Ю. Носенко [4], використання інноваційних технологій в підтримці профорієнтаційної роботи в умовах профільної української школи, може сприяти покращенню розуміння учнями власних інтересів та нахилів, а також глибшому осмисленню специфіки та особливостей різних професійних галузей. Моделювання віртуальних та доповнених реальностей надає можливість «зануритися» у віртуальні екскурсії, симулювати реальні сценарії, проводити тестування здібностей, взаємодіяти у ділових іграх, а також отримувати актуальну інформацію щодо конкретних галузей діяльності, тенденцій ринку праці та професійних вимог у режимі реального часу.

У статті В. Сіпія [5] окреслено можливості підвищення профорієнтаційної обізнаності учнів за допомогою використання державного порталу «Дія. Освіта», на якому розміщені дієві профорієнтаційні засоби. Це не лише освітні серіали, а й стимулятори, що дають змогу спробувати себе в ролі спеціаліста тої чи іншої професії. На державному порталі «Дія. Освіта» створено освітній серіал про сучасні цифрові професії, що стане у пригоді вчителям та здобувачам освіти у виборі професії у сфері ІТ. Кожна серія присвячена окремій діджитал-професії, про яку розповідають практики. Використовуючи матеріали цього серіалу, окремі фрагменти виступів фахівців, вчитель може підвищити обізнаність учнів з роботою діджитал-маркетолога, SMM-спеціаліста, Front-end- та Back-end-розробника, QA (тестувальника програмного забезпечення), UI/UX-дизайнера, бізнес аналітика, cybersecurity engineer, devOps engineer та product manager. Після перегляду здобувачі освіти краще усвідомлюють цінність вивченого навчального матеріалу, де його можна використати у подальшій професійній кар'єрі.

Упровадження в профорієнтацію VR-технології, VR-продуктів та VR-гаджетів окреслено в статті Євгена Ветчаніна & Дмитра Горбатовський [1], що дозволить не лише отримати певну інформацію про професію, а й «спробувати» себе в обраній професії. Так, дослідниками розпочато розроблення програмного продукту віртуальної реальності VRAnalytics (робоча назва). Завданнями такого VR-продукту є: 1. Слугувати інформаційним середовищем, яке спрямоване на ознайомлення користувача зі світом професій та конкретними спеціальностями. 2. Створювати завдань для користувача у вигляді набору задач, які йому необхідно вирішити. Метою таких завдань є отримання користувачем інформації щодо наявних у нього вмінь і навичок, необхідних для вирішення задач, а також рівня їх розвитку.

Зважаючи на викладене вище, окреслимо деякі аспекти створення цифрового освітнього профорієнтаційного простору закладу освіти, зокрема, методичних засад профорієнтаційного простору закладу освіти. Базуючись на провідних ідеях, засадах та принципах виховання дітей і молоді в цифровому просторі, закладених в Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі [3], вважаємо, що домінантними принципами створення цифрового освітнього профорієнтаційного простору закладу освіти є: принцип безпеки (попередженні зламів, захисті інформації від втручання чи викривлення тощо); принцип індивідуалізації (можливості будити індивідуальну стратегію сморієнтування, використанні можливостей саморозвитку); принцип доступності (цифровий простір є відкритим, простим у доступі і використанні, а також актуальним і постійно оновлюваним); принцип доцільності (використання цифрових методик чи технологій

для виконання поставлених завдань); принцип розвитку (активізація самоудосконалення, прагнення розвивати творчі здібності, уміння адаптуватися до сучасних умов життя та використовувати переваги цифрового середовища у розв'язанні профорієнтаційних задач); принцип гнучкості дозволяє використовувати цифровий контент відповідно до індивідуальних, вікових, спеціальних потреб, інтересів кожної дитини з урахуванням її вподобань, задач, зручного часу, місця тощо; принцип інноваційності (застосування сучасних ефективних форм і методів); принцип інтегрованості забезпечує вивчення розмаїтих явищ життя на перетині різних наук через залучення відмінних суб'єктів освітнього процесу. Таким чином, зважаючи на значний доробок науковців та достатнє нормативне забезпечення цифровізації освітнього процесу, у статті актуалізовано проблему використання інформаційних технологій для підготовки учнів до вибору профілю навчання і сфери майбутньої професійної діяльності. З урахуванням вимог заключного етапу реформи Нова українська школа, зазначено, що профорієнтаційний супровід профільного і професійного самовизначення постає надзвичайно гостро. Базуючись на провідних ідеях, засадах та принципах виховання дітей і молоді в цифровому просторі, закладених в Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі, коротко окреслено деякі аспекти створення цифрового освітнього профорієнтаційного простору закладу освіти, зокрема, визначено домінуючі принципи створення цифрового освітнього профорієнтаційного простору закладу освіти. Зроблено висновок, що створення профорієнтаційного інформаційного середовища освітнього закладу на наукових засадах, відкриє принципово нові можливості для проведення сучасної якісної професійної орієнтації з учнями, яка зорієнтована на задоволення професійних і кар'єрних запитів учнів, ефективно профільне і професійне самовизначення.

Список використаних джерел

1. Ветчанін Є., Горбатовський Д. Використання віртуальної реальності в освітньому процесі та профорієнтаційній роботі на прикладі програмного продукту VRAnalytics. *Освітологічний дискурс*. 2020. 1 (28). С. 80–93. URL: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.1.7>.
2. Денисюк О. Я., Титаренко Н. В., Дронь Т. О. Моніторингове дослідження щодо професійної орієнтації учнів у закладах загальної середньої освіти: інформаційно-аналітичні матеріали Міністерства освіти і науки України. Київ, 2022. URL: https://iea.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/12/profori%D1%94ntacziya_2022.pdf
3. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. 4 (2). С. 1–30. URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206>
4. Носенко Ю. Імерсивні технології у підтримці профорієнтаційної роботи в умовах профільної української школи. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації* : збірник матеріалів / за заг. ред. Ляшенко О. І., Засекіної Т. М., Мальованого Ю. І. Литвинової С. Г., Малиношевської А. В. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 44–47. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740085>
5. Сіпій В. В. Професійна орієнтація у гімназії засобами STEM-освіти. *Інформаційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії* : збірник матеріалів V всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму, Київ, 20 вересня 2023 р. / Національний центр «Мала академія наук України», м. Київ, Україна, 2023. С. 129–131. URL: https://lib.iitta.gov.ua/738791/1/SIPII_MAN_2023.pdf

Лариса Суло,
старший викладач кафедри
техніко-технологічних дисциплін,
охорони праці та безпеки життєдіяльності
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

УПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ